

Εκθεση Δράσης Γυναικείας Απελευθερωτικής Οργάνωσης ΣΠΙΘΑ

ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΠΙΘΑ 1941

Από τις πρώτες μέρες που η πατρίδα μας βρέθηκε σκλαβωμένη, από τις πρώτες ώρες που η χώρα μας πατήθηκε από τον βάρβαρο κατακτητή, οι σκέψεις μας και οι ψυχές μας αγκάλιασαν τη μέρα της λευτεριάς, που κάποτε, θα φώτιζε και πάλι την ύπαρξη μας. Και μεσ' απ' τον πόνο της σκλαβιάς μας, μεσ' απ' τη φλόγα που φώτιζε το δύσκολο δρόμο της αντίστασής μας, γεννήθηκε η πρώτη απελευθερωτική οργάνωση.

Τις πρώτες μέρες της σκλαβιάς φάνηκε στον αγώνα η «Σπίθα», η μοναδική γυναικεία οργάνωση, που, ανεξάρτητα από ανδρικές οργανώσεις, αγωνίσθηκε για την απελευθέρωση της Ελλάδας.

Σκοπός της ήταν, όπως λέει και ο ιδρυτικός της χάρτης: «Δημιουργία συνοχής και ενότητας δράσεως μεταξύ όλων των Ελληνίδων που δεν ανέχονται τον αφόρητο ζυγό της δουλείας και επιθυμούν να συντείνουν παράλληλα προς τον αγώνα τον οποίον κάμνουν τ' αδέρφια τους στην απελευθέρωση της πατρίδος μας και στην δημιουργία ενός καλύτερου εθνικού μέλλοντος».

Τα κορίτσια που μ' αυταπάρνηση αποτέλεσαν τους πυρήνες της «Σπίθας» αγωνίστηκαν από τον Μάη του 1941. Με τον τίτλο «Σπίθα» άρχισαν να εμφανίζονται από τον Μάρτη του 1942. Η «Σπίθα» έγινε – ή καλύτερα ξεπήδησε – απ' την ανάγκη της Ελληνίδας για συνειδητή αντίσταση.

Απ' την αρχή χωρίστηκε σε τομείς δράσεως κατά συνοικίες – πόλεις και ασχολίες (π.χ. υπαλλήλων, εργατριών, μαθητριών, φοιτητριών κλπ.) και ήταν οργανωμένη κατά το τριαδικό σύστημα. Κάθε μέλος δηλαδή, γνώριζε άλλα δύο απ' αυτά το καθένα άλλα δύο κλπ., στα οποία δίνονταν κατευθύνσεις εργασίας, προκηρύξεις, εφημερίδες κλπ.

Ο αγώνας της «Σπίθας» διαιρείται σε δύο κυρίως τομείς : 1) Την διαφώτιση και δράση και 2) Την κοινωνική πρόνοια.

Η Διαφώτιση και Δράση σκοπό είχε κάθε εθνικοαπελευθερωτικό ζήτημα, υπεδείκνυε τον τρόπο δράσεως, συγκέντρωνε πληροφορίες σχετικές με την κίνηση και τη ζωή των εχθρών και τις διοχέτευε καταλλήλως. Σ' αυτόν τον τομέα υπάγεται και η Διαφώτιση του εθνικού φρονήματος.

Η «Σπίθα» με την προπαγάνδα των μελών της που γι' αυτό είχαν ειδικά εξασκηθή αλλά και με κάθε μέλος της διοχέτευε συνθήματα, που μ' αυτά η κοινή γνώμη κατευθυνόταν στα εθνικά και ιδεολογικά πλαίσια της ελληνικής πραγματικότητας. Η προπαγάνδα της στρεφόταν κατά της αξονικής προπαγάνδας και διαφώτιζε την κοινή γνώμη για κάθε αντεθνική κίνηση του εαμοκομμουνιστικού συμφύρματος. Υπεδαύλιζε τη διάσταση μεταξύ των Γερμανών και Ιταλών και εφρόντιζε για την πατριωτική δράση και τη διατήρηση της αξιοπρέπειας της Ελληνίδας.

Για τους σκοπούς αυτούς εργάσθηκε καρποφόρα η «Σπίθα» κι οι προκηρύξεις που κυκλοφόρησε βρήκαν βαθειά απήχηση στο λαό.

Από τον Μάρτη του 1941 μέχρι τον Δεκέμβρη του ίδιου χρόνου, χιλιάδες προκηρύξεις και γραπτά συνθήματα κυκλοφόρησαν με τίτλους : ΕΠΟ – ΕΛΛΗΝΕΣ – ΠΑΤΡΙΩΤΕΣ – RAF – ΣΠΙΘΑ κλπ.

Ιδιαίτερα πρέπει να σημειωθή το γενικό ξεσήκωμα της 28 Οκτωβρίου 1941, όταν καμμιά οργάνωση δεν υφίστατο, που πρωτοστάτησε για το γιορτασμό της ημέρας. Οι νέες κοπέλες της «Σπίθας» αφού από δυο μέρες πριν, μοίρασαν χιλιάδες προκηρύξεις, την ιστορική μέρα – μπροστά στη μπότα του κατακτητή – καταθέσανε στους ήρωες μας δάφνινα στέφανα και ωδήγησαν τα πλήθη σ' ανάλογες με την ημέρα εκδηλώσεις σ' ένα καινούργιο ΟΧΙ στον κατακτητή.

Από το Δεκέμβρη του 1941 εξέδωσε δυο εφημερίδες: 1) Την «Ελεύθερη Σκέψη» και 2) Την «Ελεύθερη Ελληνική Ψυχή».

Η «Ελεύθερη Σκέψη» είχε μεγάλη διακλάδωση ιδίως στο Πανεπιστήμιο. Ήταν δεκαπενθήμερη και η κυκλοφορία της για την Αθήνα – Πειραιά ανέβαινε στις 4.000 το δεκαπενθήμερο (1.000 τα πολυγραφημένα και 3.000 τα τυπωμένα). Αργότερα παραχωρήθηκε στην Οργάνωση «Εθνικό

Κομιτάτο Νέων», ' όπου συνεχίσθηκε για πολύ η έκδοση της.

Η «Ελεύθερη Ελληνική Ψυχή», το καθεαυτό όργανο της «Σπίθας», θεωρείται μία από τις καλύτερες εφημερίδες του μυστικού τύπου, με διακλάδωση Αθήνα – Πειραιά και επαρχίες (Πελοπόννησο, Θεσσαλία, Αιτωλοακαρνανία, Ήπειρο, Μακεδονία). Δυστυχώς, η δράση της επαρχίας μας μένει μέχρι σήμερα άγνωστη, γιατί ακόμα δε μπορέσαμε να επικοινωνήσουμε με τα στελέχη μας και να δούμε καταλόγους δράσεως.

Τον Μάη του 1942 στην «Ελεύθερη Ελληνική Ψυχή», μ' ένα μνημειώδες άρθρο, αποκαλύψαμε – πρώτη η Σπίθα – την κομμουνιστική χειραγώγηση του ΕΑΜ.

Κι ολ' αυτά αθόρυβα, σεμνά, καθαρά, πατριωτικά, γιατί η «Σπίθα» δίδασκε την ανιδιοτέλεια στον αγώνα, γιατί «ο ρόλος των γυναικών στον απελευθερωτικόν αγώνα είναι κυρίως να εμπνέουν αθόρυβα τους άλλους, χωρίς να θέλουν να εκμεταλλευθούν την ιδέα και την πίστη τους...»

Στον δεύτερο μεγάλο τομέα, την Κοινωνική Πρόνοια, η «Σπίθα» εργάσθηκε εντατικά και αποτελεσματικά.

Στο καταστατικό της «Σπίθας» δινόταν σαν βάση η προσπάθεια να εργασθούν τα μέλη της σε έργα κοινής ωφελείας να δημιουργήσουν τέτοια με δική τους πρωτοβουλία και να εργασθούν για την περίθαλψη, ανακούφιση και διευκόλυνση των τραυματιών, των Άγγλων, των κρατουμένων, των θυμάτων του αγώνα κλπ.

Και πρώτα οι τραυματίες μας. Στις εθνικές μας γιορτές, τις μεγάλες μέρες της χριστιανοσύνης, οι τραυματίες μας βρήκαν όλη τη γυναικεία στοργή της «Σπίθας» και τη βοήθεια των μελών της. Τις μέρες αυτές δίνονταν γιορτές στα Νοσοκομεία για ψυχαγωγία των ηρωικών μας παιδιών. Γίνονταν Έρανοι και με το ποσόν αυτό ετοιμαζόταν δεματάκια για καθέναν χωριστά. Και πάντα, τα μέλη μας οδηγούσαν τα καρτσάκια των αναπήρων τ' απομεσήμερα στους κήπους και με παλλόμενη φωνή τους μιλούσαν για τη θυσία τους που δεν πήγε χαμένη, για τον Ελληνικόν αγώνα, που οι άλλοι τον συνεχίζουν.

Άλλες, στους κατάκοιτους αναπήρους κρατούσαν συντροφιά δυο – τρεις ώρες την ημέρα και τους διάβαζαν για τις όμορφες μέρες που θ' ανέτελλαν στην αυριανή, πλούσια, ευνομούμενη, Μεγάλην Ελλάδα, που τόσο γι' αυτήν συνετέλεσε η θυσία τους.

Συχνά τα κορίτσια της «Σπίθας» ανέβαιναν στις μακρινές συνοικίες κι έφερναν από ένα πακετάκι, που έκλεινε το στέρημα του φαγητού τους, στις χαροκαμένες οικογένειες των σκοτωμένων, των αιχμαλώτων, των φυλακισμένων.

Μ' όλη την Ελληνικήν αγάπη φρόντισαν τους Άγγλους. Βοήθησαν τους σύμμαχους στρατιώτες μ' όλες τους τις δυνάμεις. Αγγλομαθή μέλη της ήσαν σύνδεσμοι. Αφανής εργασία και καθήκον κάθε μέλους της «Σπίθας» ήταν η εξεύρεση μέσων διατροφής και τρόπου διαφυγής των Άγγλων στρατιωτών.

Και όταν άρχισε ο ανταρτικός αγώνας η «Σπίθα» έδωσε οργανωμένη βοήθεια ηθική και υλική, όσο καμιά άλλη οργάνωση. Μερόνικτα τα μέλη της έπλεκαν κι ετοίμαζαν πακέτα του «αντάρτη».

Και στην περίθαλψη των θυμάτων του αγώνα, δεν υστέρησε από καμμίαν οργάνωση η «Σπίθα».

Λειτουργούσε ιδιαίτερη διακλάδωση για την περίθαλψη των φυλακισμένων. Εβδομαδιαίως κατεσκευάζοντο πακέτα με τρόφιμα, που συγκεντρώνονταν ερανικά και διενέμοντο στα θύματα του αγώνα.

Μέλη της «Σπίθας» 2.000 στην περιφέρεια Πρωτευούσης, απ' τις οποίες οι 500 ήταν φοιτήτριες.

Εφημερίδες: «Ελεύθερη Σκέψη» : 15νθήμερη πολυγραφημένη: 1.000 φύλλα κάθε φορά.

Εξεδόθησαν 10 φύλλα κι έπειτα κυκλοφόρησε τυπωμένη σαν όργανο του Εθνικού Κομιτάτου Νέων.- «Ελεύθερη Ελληνική Ψυχή»: 15νθήμερη πολυγραφημένη, 1.000 φύλλα κάθε φορά, εξεδόθησαν 22 φύλλα.- Μηνιαία τυπωμένη από 3.000 φύλλα κάθε φορά, εξεδόθησαν 10 φύλλα.

Προκηρύξεις: Σαν Ε. Π. Ο. Εκυκλοφόρησε περί 1.000 προκηρύξεις από τον Μάη ως τον Οκτώβρη του 1941. Επίσης προκηρύξεις εξεδόθησαν από τις 28 Οκτωβρίου 1941 για κάθε επεταίειο του Ελληνοαλβανικού πολέμου. Ειδικά αναφέρουμε πως οι προκηρύξεις για τις επεταίειους 28 Οκτωβρίου, 25 Μαρτίου, 14 Αυγούστου και του Αλβανικού πολέμου 1941-1944, χρησίμευαν και σαν οδηγίες για τον τρόπο εορτασμού.

Όνόματα υπευθύνων για την διοίκηση και κατεύθυνση

Ιδρυτής και διοικητής 1941-1943: Λουκία Ι. Μεταξά

Διοικητική Επιτροπή περιφερείας Πρωτευούσης : υπεύθυνος για την πόλη των Αθηνών:

1) Καίτη Αναγνωστοπούλου (ιδιαίτερα για τον Β' τομέα και τη διακλάδωση των Σχολείων).

2) Ελένη Νταουντάκη (Α' τομέας Αθηνών και σχετική διακλάδωση Σχολείων).

- 3) Λούλα Γιαννακάτου } Υπεύθυνοι διακλαδώσεων
- 4) Ελένη Γιαννίρη } Πανεπιστημίου και γενικά
- 5) Ερασμία Σταυροπούλου } Ανωτάτων Σχολών.
- 6) Μαρία Κωνσταντάτου } Για Καλλιθέα, Νέα Σμύρνη,
- 7) Γεωργία Μαυραγάκη } Παλαιό Φάληρο.
- 8) Πόπη Λαχανά : Υπεύθυνη για την πόλη του Πειραιώς, γενικά.
- 9) Μαρυγούλα Αργυροπούλου } Υπεύθυνοι για τη διακλαδώ-
- 10) Φρόσω Κιλέτη } ση στα υπουργεία κλπ. Δη-
- 11) Ελένη Φραγκιά } μόσια καταστήματα.
- 12) Λελέ Σκουζέ : Υπεύθυνη για την ομάδα περιθάλψεως των θυμάτων του αγώνα αντιστάσεως.
- 13) Ντόρα Σπηλιωτάκη : Υπεύθυνη για την ομάδα ενισχύσεως (φανέλλες κλπ.) των ανταρτών.

Τύπος: Η υπεύθυνος για την κατεύθυνση

- 1) Λουκία Ι. Μεταξά
- 2) Φανή Λαμπαδαρίου (υπεύθυνη του τεχνικού: διανομή – εκτύπωση – χρήματα).
- 3) Καίτη Αναγνωστοπούλου (υπεύθυνος συντάξεως).
- 4) Λούλα Γιαννακάτου }
} συντάκτες.
- 5) Αντιγόνη Βρυώνη }
Για την εκπροσώπηση της Οργανώσεως
Φανή Λαμπαδαρίου (σύνδεσμος με τις οργανώσεις αντιστάσεως).

Για τις Επαρχίες

Σύνδεσμος με τις υπευθύνους της κινήσεως

1941-1942: Λουκία Ι. Μεταξά

1942-1944: Μαίρη Ουτσελάτση (ιδιαίτερα υπεύθυνη για την κίνηση της περιφέρειας Λαρίσης).

Στη «Σπίθα» διοργανώθηκε και συνεργείο νοσοκόμων.

Αυτή – σε αδρές γραμμές – είναι η ιστορία της μόνης εθνικής γυναικείας απελευθερωτικής οργανώσεως.

Σήμερα η «Σπίθα» εργάζεται εθνικά, πάντα αθόρυβα, σεμνά, εργάζεται για την Ελλάδα, γιατί «όλα για την Ελλάδα» είναι το σύνθημά της. Πάλι μακριά από πολιτική, γιατί σ' αυτήν δυσπιστούν τα μέλη της. Το έργο της εμπνέεται από την εθνική γραμμή.

Όλα για την Ελλάδα !

Πίστη – αγώνας – Νίκη !

Εμπρός για μιαν Ελλάδα νέα!.....